

ZPRÁVA O VYHODNOCENÍ PRIORITY PRO ROK 2020

Rada se při své činnosti řídí zákonem o vysílání, zákonem o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání, zákonem o reklamě a dalšími právními předpisy. Všem činnostem stanoveným těmito zákony se Rada věnuje bez výjimky, v jejich rámci si nicméně může stanovit priority, na něž se v daném kalendářním roce zaměří. Volba priorit zpravidla reflektuje aktuální události (například konání voleb), společenskou poptávku (snaha o omezení negativního vlivu vysílání na děti) apod.

Pro rok 2021 nebyly priority stanoveny, protože na jaře končí mandát osmi členů Rady a Radě v jiném složení by byl stanoven závazek, ke kterému nedala souhlas.

VYHODNOCENÍ PRIORITY RADY PRO ROK 2020

1.

Dodržování zásad objektivit a vyváženosti ve zpravodajských a publicistických pořadech

Na podzim roku 2020 proběhnou v České republice volby do krajských zastupitelstev a do třetiny Senátu PČR. Předvolební období je vždy z hlediska možného porušení zásad objektivního a vyváženého informování značně citlivé, jelikož média významným způsobem zasahují do volební soutěže a procesu voličského rozhodování. Z tohoto důvodu Rada jako tradičně bude věnovat zvýšenou pozornost korektnosti zpravodajských a publicistických pořadů ve vysílání rozhlasových a televizních programů, a to jak celoplošných, tak s ohledem na fakt, že jde i o volby krajské, rovněž regionálních a místních.

Rada se však v roce 2020 nechce zaměřit pouze na vysílání bezprostředně předcházející volbám, ale s ohledem na častá divácká podání poukazující na selhání některých médií v oblasti objektivit a vyváženosti nechá zpracovat namátkové analytické výstupy zacílené na dodržování ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb. ve vysílání hlavních televizních programů, které oslovují nejvyšší podíl diváků. Rozsah analýz, výběr monitorovaných pořadů a analytické metody budou voleny dle Radou předem stanovených analytických cílů.

Vyhodnocení

Na jaře 2020 Rada rozhodla, že prioritu věnovanou objektivitě a vyváženosti vysílání naplní prostřednictvím rozsáhlého monitoringu publicistických pořadů celoplošných televizních programů. Konkrétně Rada zadala Úřadu zpracování kvantitativně-kvalitativní analýzy vybraných politicko-publicistických a diskusních pořadů vysílaných na programech České televize, programu NOVA, Prima, CNN Prima News a Televize Barrandov za období od 1. května do 31. října 2020. S výstupy analýz se Rada seznámila na posledním zasedání roku 2020. Vedle tohoto půlročního monitoringu publicistiky bylo zpracováno rovněž analytické vyhodnocení diskusních předvolebních pořadů vysílaných Českou televizí před říjnovými volbami do krajských zastupitelstev. V rámci dané priority pak byla projednána také zjištění analytického materiálu, který posuzoval vysílání programu Jihočeská televize za období od 30. července do 3. října 2020 z hlediska objektivit a vyváženosti informování před volbami do zastupitelstev krajů a Senátu.

2.

Riziková mediální prezentace návykových látek a aktivit podporujících vznik závislostí

Rada velmi citlivě vnímá celospolečenský diskurz týkající se užívání návykových látek a rovněž dalších fenoménů, které mají pro jednotlivce i společnost jako celek ohrožující či až devastující dopady. Vedle rizik spojených s konzumací alkoholu, užíváním drog a kouřením, je nutno zmínit rovněž všechny formy hazardu. Rada reflektuje, že na vládní úrovni probíhá řada iniciativ, jejichž cílem je potlačování a prevence závislostního chování a s ním souvisejících socio-patologických jevů. Obzvláště pak pokud jde o děti a dospívající. Rada se proto rozhodla v roce 2020 v rámci monitoringu vysílání a audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání zaměřit na uvedené jevy vyskytující se v audiovizu. Rada bude hodnotit, zda ve vysílání nejsou drogy, alkohol, tabák či hazard prezentovány způsobem, který uvedené fenomény schvaluje či trivializuje jejich dopady, a to v kontextu možného ohrožení dětských a

dospívajících diváků. Zvláštní pozornost pak bude věnována obchodním sdělením propagujícím alkohol a účast na hazardních hrách.

Vyhodnocení

V souvislosti s naplňováním priority, jejíž přijetí bylo inspirováno Akčním plánem realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021, Rada projednala několik analytických materiálů.

V prvním pololetí roku 2020 Úřad Rady uskutečnil monitoring televizního vysílání, jehož cílem bylo získat konkrétní data o výskytu audiovizuálních prvků zobrazujících či potenciálně podporujících závislostní chování. Konkrétně byl monitoring zaměřen na výskyt tabákových výrobků, alkoholických nápojů, drog, hazardních her a závislostí souvisejících s moderními technologiemi (netolismus). Monitorováno bylo 21 celoplošných televizních programů, resp. 48 hodin každého vybraného programu, přičemž monitoring zaznamenal a popsal výskyt každého závislostního prvku a charakter jeho ztvárnění. Provedený monitoring měl zejména signalizační funkci a poskytl náhled na některé trendy ve vysílání. Odhalil, které konkrétní programy a programové formáty prezentují závislostní prvky a v jakých kontextech. Analytické výstupy tak mohly identifikovat i možné důsledky a rizika pro diváky, především dětské a dospívající.

Další materiál, jímž se Rada v rámci dané priority zabývala, zkoumal, jak významně je v televizním vysílání zastoupena reklama propagující alkoholické nápoje a hazardní hry. Radu konkrétně zajímalo, kolik sponzorských označení a reklam na hazard a alkohol bylo odvysíláno v období od 1. ledna 2020 do 30. června 2020 na programech České televize, na vybraných programech provozovatele TV NOVA s.r.o., FTV Prima spol. s r.o. a Barrandov Televizní Studio a.s. U reklamy propagující alkohol se pozornost zaměřila rovněž na to, v jakém rozsahu byla zastoupena reklama primární na straně jedné (přímá propagace alkoholického nápoje) a reklama sekundární na straně druhé (propagace alkoholického nápoje byla v obchodním sdělení druhotná; zpravidla se jedná o reklamu na obchodní řetězec, v jejímž rámci je alkoholický nápoj nabízen ve slevové akci). A konečně materiál poskytl přehled o tom, které alkoholické nápoje byly ve sledovaném období nabízeny prostřednictvím obchodních sdělení v televizním vysílání a kterých 5 alkoholických nápojů bylo v první polovině roku 2020 v televizním vysílání propagováno nejčastěji.

V závěru roku Rada v rámci naplňování téže priority projednala rozsáhlý materiál, který se věnoval monitoringu a analýze pořadů informujících o výsledcích losování číselných loterií společnosti SAZKA a.s. na programu ČT1.

Poslední aktivitou, kterou je v souvislosti s naplňováním uvedené priority třeba zmínit, je letošní ročník konference Média dětem, média s dětmi, která se tradičně uskutečnila v rámci zlínského filmového festivalu. Konference pod názvem Riziková mediální prezentace návykových látek a aktivit podporujících vznik závislosti hledala odpovědi na to, zda a jakým způsobem může audiovizuální média přispívat ke vzniku závislostí u dětí a dospívajících.

3.

Transpozice revidované Směrnice AVMS

Revidovaná Směrnice o audiovizuálních mediálních službách bude bezpochyby hlavním tématem roku 2020, protože v září končí transpoziční lhůta, která je určena k promítnutí nové úpravy do národních právních řádů členských států. V průběhu uplynulého roku proběhlo několik úvodních jednání s dotčenými subjekty a v rámci EU byly Evropskou komisí ve spolupráci s Kontaktním výborem připraveny dva výkladové pokyny k aplikaci některých ustanovení revidované Směrnice. Rok 2020 bude naprosto stěžejním, jelikož ministerstva, regulátora a dotčené subjekty čeká nejdůležitější etapa jednání o konkrétní podobě nové právní úpravy. Rada, jako národní regulační orgán, se bude muset na všech úrovních své činnosti připravit na aplikaci nových pravidel, regulaci dalšího okruhu dosud mimo stojících subjektů, na výrazné rozšíření přeshraniční spolupráce s regulačními orgány ostatních členských států a v neposlední řadě také na zavádění samoregulačních a koregulačních mechanismů a kodexů.

Vyhodnocení

Z pohledu transpozice novelizované Směrnice byl rok 2020 zejména rokem očekávání finalizace legislativního procesu, který nebyl, z objektivních důvodů způsobených dvěma vlnami pandemie COVID 19, dosud dokončen. Nicméně Ministerstvo kultury představilo návrh nové legislativní úpravy, kterou Rada podrobila velmi důkladnému zkoumání, zejména s ohledem na možné budoucí aplikační

problémy. Výsledkem bylo poměrně velké množství zásadních připomínek, ale také závažných obecných námitek, které v připomínkovém řízení Rada, ale také některé další státní i soukromé instituce, uplatnily. Návrh byl dle požadavků připomínkového řízení upraven a v současné době stále čeká na projednání Parlamentem ČR.

Praktické otázky aplikace nové Směrnice se z hlediska aktivit Rady projevily ve větší míře v rámci její činnosti v přeshraničních aktivitách, zejména v rámci evropských struktur. Rada se účastnila intenzivního vyjednávání o nové podobě výkladových pokynů Evropské komise, které byly nakonec schváleny na Kontaktním výboru a publikovány v červenci 2020.

Nejintenzivněji se pak na nová celoevropská pravidla Rada připravovala v rámci Evropské skupiny regulátorů (ERGA), kde byla vytvořena speciální pracovní skupina pro praktickou aplikaci nových pravidel. Výsledkem této skupiny bylo zejména dokončení prací na Memorandu o přeshraniční spolupráci, které nabízí vodítko pro řešení přeshraničních záležitostí v novém regulačním rámci. Rada byla jedním ze zpracovatelů tohoto Memoranda.

4.

Kontrola vysílání kmitočtových a programových sítí

V roce 2020 bude pokračovat intenzivnější kontrola rozhlasového vysílání prostřednictvím vysílačů u licencí, jejichž udělení bylo spojené s přidělením většího souboru technických komunikací, resp. obdobných programů vysílaných na základě několika licencí. Jedná se zejména o kontrolu včasnosti zahájení vysílání dle zákona na všech souborech technických parametrů, a s tím spojenou efektivitu užívání kmitočtového spektra. Zároveň získané výsledky komparativních analýz umožní přesnější vyhodnocování podkladu licenčních řízení a případné modelování pokrytí území vysíláním jednotlivých programů (programových sítí).

Vyhodnocení

V průběhu roku 2020 proběhly kontroly efektivního využívání kmitočtového spektra zejména s ohledem na včasnost zahájení vysílání. Tyto kontroly proběhly pomocí nahrávacího zařízení TERAMOS.

Taktéž byly provedeny další komparativní analýzy vysílání některých rozhlasových programových sítí (11. zasedání vysílání některých souborů technických parametrů programu COUNTRY RADIO dle různých licencí, 14. zasedání vysílání některých souborů technických parametrů programu Rock Radio dle různých licencí různých provozovatelů) a tím zjištěn faktický stav lokalizace těchto programů. Tento výsledek může být v budoucnu využitelný pro umístění programu v rámci digitálního rozhlasového vysílání prostřednictvím vysílačů.

Zároveň s ohledem na změny na rozhlasovém trhu, spojenými s přebíráním některých stávajících programů jinými provozovateli, bylo iniciováno přepočítání pokrytí některých programově propojených provozovatelů ke kontrole dodržování ustanovení § 56 zákona č. 231/2001 Sb., tedy zajištění plurality informací v místním a regionálním rozhlasovém vysílání.

Zprávu o vyhodnocení priorit roku 2020 Rada schválila dne 12. ledna 2021 na 1. zasedání 2021.